

УДК 351.741 (477) 06

І.В. Бойко,
здобувач ДНДІ МВС України

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ МВС У СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розглядаються основні напрями управлінської діяльності системи МВС у сучасних умовах, такі як аналіз, прогнозування, планування, організація, регулювання та контроль. Розкрито поняття напрямів діяльності МВС, які сприяють реалізації та створенню умов для її життєзабезпечення і стабільності, втілення в життя принципу соціальної справедливості стосовно учасників управлінського процесу. Матеріали викладені з метою вдосконалення адміністративно-правового регулювання напрямів діяльності системи МВС шляхом прийняття і виконання певних управлінських дій та рішень відповідно до чинного законодавства та нормативно-правових актів України.

Ключові слова: напрями, управлінська діяльність, система МВС, аналіз, прогнозування, планування, організація, контроль, удосконалення, адміністративно-правове регулювання.

В статье рассматриваются основные направления управленческой деятельности системы МВД в современных условиях, такие как анализ, прогнозирование, планирование, организация, регулирование и контроль. Раскрыто понятие направлений деятельности МВД, которые способствуют реализации и созданию условий для ее жизнеобеспечения и стабильности, воплощения в жизнь принципа социальной справедливости относительно участников управленческого процесса. Материалы изложенные с целью усовершенствования административно-правового регулирования направлений деятельности системы МВД путем принятия и выполнения определенных управленческих действий и решений в соответствии с действующим законодательством и нормативно-правовыми актами Украины.

Ключевые слова: направления, управленческая деятельность, система МВД, анализ, прогнозирование, планирование, организация, контроль, усовершенствование, административно-правовое регулирование.

In paper the main directions of administrative activity of the system of the Ministry of Internal Affairs in modern conditions, such as an analysis, forecasting, planning, organization, regulation and control are considered. The concept of the activities of the Ministry of Internal Affairs which promote realization and creation of conditions for its life support and stability, the embodiment in life of principle of social justice concerning participants of administrative process is revealed. The materials are stated for the purpose of the improvement of administrative and legal regulation of the activities of the system of the Ministry of Internal Affairs, the way of an acceptance and performance of certain administrative actions and decisions according to the current legislation and normative legal acts of Ukraine.

Keywords: directions, administrative activity, system MIA, analysis, prognostication, planning, organization, control, improvement administration-lawful, rightful adjusting.

Державне управління, частиною якого є управління в системі Міністерства внутрішніх справ України, забезпечується виконанням низки функцій, під якими

розуміють конкретні напрями діяльності. Управління розглядається як серія безпосередніх, взаємопов'язаних дій, спрямованих на досягнення мети. Ці дії, кожна з яких є окремим процесом, значною мірою визначають успіх діяльності структурних підрозділів апарату МВС, органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління системи МВС.

Під *напрямом* розуміється шлях діяльності, розвитку; спрямованість якоїсь дії, явища. Спрямованість думок, інтересів. [1, с. 576]. Слово *діяльність* тлумачиться як застосування своєї праці до чого-небудь; праця, дії людей у якій-небудь галузі; робота, функціонування якоїсь організації, установи, і т. ін. [1, с. 228]. Слід зазначити, що *напрями діяльності органу виконавчої влади* – це особливий вид діяльності органу державної влади, який регулярно здійснюється ним щодо реалізації або забезпечення реалізації його компетенції. Напрями пов'язані з отриманням чітко визначеного кінцевого результату, який прямо відображає досягнення цілей та завдань органу виконавчої влади (або структурного підрозділу) [2, с. 8]. Звідси випливає, що *основні напрями діяльності системи МВС України* – це особливий вид діяльності центрального органу виконавчої влади, який регулярно здійснюється ним щодо реалізації або забезпечення реалізації його компетенції. Напрями пов'язані з отриманням чітко визначеного кінцевого результату, який прямо відображає досягнення цілей та завдань МВС України або структурного підрозділу апарату МВС, органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління системи МВС.

Слід віддати належне українським вченим – дослідникам О.М. Бандурці, І.П. Голосніченку, М.М. Дорогих, Л.В. Ковалю, В. К. Колпакову, В.Д. Опришку, О.С. Панченку, В.М. Плішкіну, Ю.І. Римаренку, І.М. Шопіній, Ю. С. Шемшученку та багатьом іншим, які розробляли теоретичні і методичні основи управління в органах внутрішніх справ. Крім того, питання основних напрямів діяльності органів МВС України розглядалися не лише на рівні дисертаційних та монографічних робіт, а й на рівні фахових видань та різних науково-практичних заходів. Проте основні напрями діяльності системи МВС у сучасних умовах, незважаючи на їх теоретичну і практичну значимість та важливість, в теорії державного управління та адміністративного права досліджувались недостатньо або фрагментарно в рамках ширшої правової проблематики.

Нові реалії, а саме: реформа МВС України і створення фактично нової системи МВС України, підрозділів апарату МВС, органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, які діють на основі законодавства суверенної держави; оновлення особового складу системи МВС, створення нових органів – Національної гвардії України та Національної поліції України, яке відбулось за останні роки після “Революції Гідності”; виникнення нових напрямів діяльності МВС у сучасних умовах, що їх має вирішувати система МВС України; розвиток міжнародного співробітництва; необхідність удосконалення роботи з кадрами; втілення наукових основ організації праці в практичну діяльність органів системи МВС України – викликали необхідність дослідження основних напрямів діяльності системи МВС у сучасних умовах.

Метою цієї статті є дослідження основних напрямів діяльності системи МВС у сучасних умовах, удосконалення адміністративно-правового регулювання напрямів управління діяльності системи МВС шляхом прийняття і виконання певних управлінських дій та рішень відповідно до чинного законодавства та нормативно-правових актів України.

Спираючись на дослідження вітчизняних вчених, є можливість визначити напрями діяльності Міністерства внутрішніх справ України. Їх прийнято поділяти на “основні, забезпечувальні та загального керівництва” [3, с. 62].

Водночас зміст кожного напрямку управлінської діяльності зумовлюється специфікою об'єкта управління, в них розкривається спрямованість, цілі і завдання управління. Визначення змісту напрямку управлінської діяльності носять дискусійний характер і в юридичній літературі висвітлюються по-різному. Не ставлячи собі за мету спеціальний аналіз таких характеристик, слід зауважити, що більшість авторів схиляються до того, що *напрямами діяльності* – це окремі періоди (стадії), напрями діяльності, у томі числі в системі МВС України, пов'язані між собою єдиною кінцевою метою, заради досягнення якої і здійснюється процес управління.

Поняттям напрямів управлінської діяльності окреслюється багатозначна роль, яку виконує суб'єкт управління при реалізації завдань як усієї системи МВС України в цілому, так і окремих її елементів. За допомогою управління забезпечується, з одного боку, єдність, узгодженість, взаємозв'язок усіх структурних підрозділів апарату МВС, органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС України, а з іншого – розвиток, зміни, вдосконалення кожного органу, закладу, підрозділу, установи і підприємства, і в цілому всієї структури, що входять до складу системи МВС. У вирішенні цих завдань виявляється двоєдина природа напрямку управлінської діяльності.

По-перше, напрям діяльності виявляє себе в процесі відтворення системи незалежно від її типу (економіка, політика, право тощо). *По-друге*, вони служать завданням розвитку конкретної системи, досягненню конкретних результатів. Двоєдина природа напрямів управлінської діяльності МВС України виявляється комплексно на всіх рівнях соціального розвитку. Організація та впорядкування, узгодженість і правильна послідовність спільних дій людей – невід'ємна умова досягнення намічених кінцевих цілей. Одночасно самі цілі надають діям людей певного змісту і спрямованості. З цієї точки зору, напрями управлінської діяльності можна класифікувати за їх загальним значенням, виділивши напрями діяльності як *цільові та організаційні*.

Призначення *цільових* напрямів управління полягає в наданні певної спрямованості до мети (цілі) розвитку системи, котра може охоплювати суспільство чи галузь, регіон, установи тощо. Оскільки суть управління полягає в досягненні мети, то цільові напрями є не тільки необхідним, але й вирішальним моментом управлінської діяльності.

Для будь-якої системи важливо не тільки визначити напрямки її руху до мети, а й створити умови для постійного відтворення кожного її елемента, зв'язків між ними, забезпечити життєдіяльність власних структур. Ці завдання суб'єкт управління, яким є МВС України, вирішує, спираючись на *організаційні напрями діяльності*, призначення яких полягає в запровадженні оптимальних способів об'єднання фахівців, працівників, держслужбовців, що дозволяє реалізувати цільові напрями управління МВС України. Першим кроком суб'єкта управління в процесі діяльності системи МВС є визначення ним мети-ідеалу, що слугує орієнтиром у досягненні бажаного результату. Як відомо, вирішення будь-якого завдання потребує відповідних технічних, економічних, організаційних, а головне – матеріальних та інших умов. Організаційний напрям діяльності МВС передбачає розподіл робіт між виконавцями, працівниками та державними службовцями МВС, делегування завдань і повноважень, забезпечення організованості, дисципліни, відповідальності за доручену справу, можливість створення нових структурних підрозділів з метою досягнення певної цілі. Він здійснюється в різних сферах суспільного життя. Тому суб'єкт управління має поряд із загальними здійснювати й особливі, продиктовані цією сферою, напрями управління. Зокрема, в управлінні системою МВС специфічними практичними напрямами діяльності є: *адміністративно-*

управлінський; оперативно-розшуковий; досудового слідства; адміністративний; кадровий (підбір і розстановка); міжнародне співробітництво в правоохоронній сфері; матеріально-технічне забезпечення; правове забезпечення системи МВС; науково-дослідний; експертний; комп'ютерного програмування; зміцнення зв'язків із громадськістю і засобами масової інформації тощо.

Правильне визначення конкретних цілей є одним із критеріїв ефективності системи управління. Обсяги та якість отриманих результатів у порівнянні з витратами й зусиллями – другий критерій її ефективності.

Розподіл конкретних цілей на дальші й найближчі або стратегічні й тактичні відображає динаміку довгострокових та найближчих інтересів учасників управлінських процесів. Люди, як правило, усвідомлюють, перш за все, свої близькі інтереси, які є безпосередньо мотивацією їх діяльності. Водночас стратегічні інтереси служать необхідною умовою для їх здійснення в подальшому, є фактором розвитку системи МВС України. Взаємозв'язок довгострокових та близьких інтересів людей служить основою єдності стратегічних і тактичних цілей в управлінні.

Віднесення до загальних напрямів управління певним видом діяльності ґрунтується на використанні ряду критеріїв, а саме безпосередньої спрямованості цього напрямку діяльності на вирішення завдань управління; неможливості здійснення без неї управління; складності її змісту, яка передбачає виділення низки спеціальних для конкретного напрямку підвидів управлінської діяльності; наявності власної методології здійснення; відносної її самостійності [4, с. 89]. Використання зазначених критеріїв дозволяє віднести до основних (загальних) напрямів управління діяльністю системи МВС, такі як *аналіз, прогнозування, планування, організація, регулювання та контроль*. Отже, єдина мета для забезпечення управління – це узгодженість напрямів та елементів системи. Кожен із названих напрямів має власне призначення, зміст та методи реалізації.

Слід зазначити, що *аналіз є важливим напрямом* діяльності системи МВС у сучасних умовах, який здійснюється на різних рівнях управління діяльністю системи МВС, і перш за все, розробки об'єктивних управлінських рішень, неодмінною умовою досягнення яких є успіх діяльності системи МВС. Він складається з дослідження процесів, що відбувалися в системі МВС в минулому, умов зовнішнього середовища сьогодні і встановлює тенденції розвитку системи МВС, а також проблеми рішення і є основою для прогнозування і планування. Відповідно, будь-які зміни у структурі системи МВС, визначення показників їх діяльності, прийняття рішення щодо скорочення чи збільшення кількості працівників мають базуватися на аналізі минулої ситуації, особливостей ситуації, сучасної обґрунтованості певного розвитку системи МВС.

Водночас необхідно звернути увагу на три основні недоліки, які пов'язані з реалізацією аналізу як напрямку діяльності МВС, що є наслідками певних невизначеностей в адміністративному регулюванні. *По-перше*, чинне законодавство України не передбачає здійснення аналізу діяльності МВС як обов'язкового напрямку. Так, стаття 7 Закону України від 17.03.2011 № 3166-VI “Про центральні органи виконавчої влади” визначає *основні завдання* міністерства (у т.ч. і Міністерства внутрішніх справ України) як органу, що забезпечує *формування та реалізацію* державної політики в одній чи декількох сферах, але аналітичний напрям (функція) діяльності міністерств у законі відсутній, а нехтування аналітичним напрямом як напрямом діяльності, у тому числі й МВС, призводить до прийняття непродуманих рішень [5]. Водночас, виходячи з положень адміністративно-правових актів у сфері управління діяльністю МВС, аналітичний напрям залишається суто внутрішньою справою системи МВС. *По-друге*, результати аналітичної діяльності в

системі МВС відкриті лише для обмеженого переліку осіб, що унеможливило його використання для підвищення ефективності управління діяльністю означеним Міністерством. *По-третє*, незважаючи на те, що здійснення аналітичної діяльності передбачає наявність спеціальних знань, вмінь та навичок, володіння методами кореляційного аналізу, обізнаності щодо методології наукового пошуку, це жодним чином не враховано в вимогах до працівників та державних службовців, які здійснюють аналітичний напрям діяльності МВС. Найбільш примітивних методів визначення середнього арифметичного, порівняння з аналогічним періодом попереднього року тощо, які не в змозі врахувати ні щорічне зменшення кількості населення України, ні відмінності у структурі злочинності в різних регіонах, ні впливу інших факторів, які детермінують ті чи інші соціальні процеси в суспільстві [6, с. 129–133].

З огляду на означене, було б доцільно, *по-перше*, доповнити статтю 7 Закону України від 17.03.2011 № 3166-VI “Про центральні органи виконавчої влади” таким напрямом (функцією) діяльності міністерства, як здійснення аналізу реалізації державної політики відповідно до сфери його діяльності, покласти на міністерства, в тому числі МВС – Міністра або його першого заступника, заступників, державного секретаря, а також зобов’язати оприлюднювати таку інформацію [5]. *По-друге*, негайно розробити і затвердити у МВС України Положення про аналітичну діяльність в системі МВС. В якому, зокрема, передбачити види аналітичних документів, вимоги щодо їх змісту, підготовки, затвердження та оприлюднення.

Наступний *напрямок прогнозування* в діяльності системи МВС – це конкретне передбачення, судження про стан системи в майбутньому, про цілі розвитку системи, засоби, необхідні для їх досягнення, і строки їх реалізації. Прогнозування допомагає суб’єкту управління, яким є МВС, забезпечити найбільш оптимальний вибір цілей та засобів їх досягнення; визначити основні соціальні потреби майбутнього та можливості їх задоволення; проаналізувати й розпізнати можливі негативні наслідки певних тенденцій у розвитку системи або криміногенного стану в Україні на визначений період.

Зміст напрямку прогнозування в діяльності системи МВС у сучасних умовах також недостатньо регламентований у чинних нормативно-правових актах. Це має свої негативні наслідки, як-то прийняття необґрунтованих управлінських рішень, що особливо яскраво простежується під час організаційно-штатних змін, коли один і той самий підрозділ то вводиться до складу іншого, то знову виокремлюється в самостійний орган, і так багато разів з інтервалом декілька років. Водночас напрям прогнозування є вторинним стосовно напрямку аналізу, а його здійснення значною мірою зумовлено якістю аналітичної діяльності. Тому нормативне закріплення і додержання вимог до напрямку аналізу, на нашу думку, сприяло б і підвищенню ефективності напрямку прогнозування. Водночас, з огляду на складність та різноманітність факторів, які впливають на управління діяльністю системи МВС, вважається доцільним оприлюднення прогнозів у сфері управління, криміногенного стану в державі для сумісного з громадкістю, зокрема, науковцями, представниками правозахисних організацій тощо пошуку слабких місць розроблених моделей подальшого розвитку системи МВС.

Проблеми *планування як напрям* діяльності в системі МВС передбачають розробку рішення про те, якими мають бути учасники управлінського процесу, стан справ, бажані результати, шляхи їх досягнення. План охоплює весь процес кількісно-якісних змін суб’єкта й об’єкта управлінської діяльності, відносини між суб’єктом та самим середовищем як умову життєдіяльності системи.

Планування – це один із напрямів, за допомогою якого керівництво діяльністю системи МВС спрямовує зусилля всіх членів колективу на досягнення його основних напрямів та загальних цілей.

Планування полягає у визначенні напрямів і цілей розвитку тих чи інших процесів (економічних, соціальних, культурних, правоохоронних тощо), а відтак – і в розробці програми, за якою будуть вирішуватись тактичні та стратегічні завдання системи. Для виконання заходів, передбачених плануванням, і досягнення бажаного стану об'єкта управління необхідно здійснити ряд *організаційних напрямів* діяльності.

Напрямок *обліку і контролю* в діяльності МВС у сучасних умовах тісно переплітається з фінансово-обліковим напрямом. Вони полягають у забезпеченні збору, передачі, збереження та обробки даних обліку, тобто в кількісному обрахуванні, реєстрації та групуванні інформації про діяльність системи управління, про виконання управлінських рішень, про кількісну наявність фінансів і матеріальних ресурсів. *Облік* складає важливу передумову контролю, суть якого полягає у виявленні відповідності чи невідповідності реального стану об'єкта управління заданій програмі. *Контроль* дозволяє виявити, наскільки виконана робота відповідає висунутим завданням та напрямам діяльності. *Контроль* – це процес забезпечення досягнення об'єктом управління поставлених перед ним цілей. “Існує три аспекти управлінського контролю: встановлення стандартів, зміни того, що було фактично досягнуто за відповідний період, порівняння досягнутого з очікуваним результатом”. Крім цього, *контроль* дає можливість оцінити зроблену роботу та визначити шляхи підвищення її ефективності. Він включає спостереження за діяльністю, зіставлення її результатів, вжиття заходів, які спрямовані на усунення недоліків, тощо.

Напрямок *контролю* в діяльності МВС у сучасних умовах також передбачає організацію та здійснення перевірок (*інспекційних, цільових, контрольних*) за реалізацією діяльності підрозділів апарату МВС, органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, а також центральних органів виконавчої влади Національної поліції України, Державної міграційної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної прикордонної служби України, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України.

Основними формами перевірки є: 1) *інспектування* – це всебічне вивчення стану організації та результатів діяльності об'єкта перевірки, його структурних підрозділів (*здійснюється не рідше ніж один раз на 5 років*); 2) *цільова перевірка* – це вивчення окремих питань діяльності об'єкта перевірки, його структурних підрозділів (*за рішенням Міністра проведення інспектування може бути скасовано, перенесено на інший строк або замінено цільовою перевіркою*); 3) *контрольна перевірка* – це перевірка результатів заходів, ужитих об'єктом перевірки для усунення недоліків, виявлених під час проведення попереднього інспектування або цільової перевірки (*проводиться упродовж шести місяців після надходження до МВС довідки про стан усунення недоліків, виявлених у ході інспектування або цільової перевірки*). Крім цього, перевірки здійснюються в строки, визначені наказом МВС про їх проведення, при цьому *інспектування проводиться у строк до 20 днів, а цільова та контрольна перевірки – до 10 днів*.

Метою перевірки є визначення здатності об'єкта перевірки, його структурних підрозділів виконувати завдання за призначенням та відповідністю їх діяльності Конституції України, законам України, актам Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України, рішенням Ради національної безпеки і

оборони України, введеним у дію указами Президента України, нормативним документам МВС, виданим у межах його повноважень.

Загальна організація та координація діяльності з проведення інспекційних, цільових, контрольних перевірок, а також контроль за її здійсненням покладається на спеціально визначений уповноважений підрозділ апарату МВС.

Водночас *об'єктами перевірки є:*

- структурні підрозділи апарату МВС його територіальні органи, навчальні заклади та науково-дослідні установи, заклади охорони здоров'я та реабілітації, комплекс спеціальних об'єктів “Фортеця” МВС, казенне науково-виробниче об'єднання “Форт” МВС;

- головний орган військового управління Національної гвардії України, оперативно-територіальні об'єднання, з'єднання, військові частини, вищі військові навчальні заклади, навчальні військові частини (центри), бази, заклади охорони здоров'я та установи, що не входять до складу оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України;

- центральний орган управління Національної поліції, її територіальні (у тому числі міжрегіональні) органи, підприємства, установи та організації, що належать до сфери управління Національної поліції;

- Адміністрація Державної прикордонної служби України та її територіальні органи, Морська охорона та органи охорони державного кордону, органи забезпечення Адміністрації Державної прикордонної служби України;

- апарат Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС), підрозділи центрального підпорядкування, територіальні органи ДСНС та підпорядковані їм підрозділи, спеціалізовані формування, навчальні заклади та науково-дослідні установи, підприємства, організації та установи сфери управління ДСНС;

- апарат Державної міграційної служби України, її територіальні органи та підрозділи, пункти тимчасового розміщення біженців і тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, державне підприємство “Документ”;

Суб'єктами перевірки є створені в установленому порядку *комісії* з їх проведення або уповноважені на це *посадові особи*.

За результатами проведення перевірки суб'єктом перевірки складається підсумковий документ у вигляді акту або довідки. Результати інспектування розглядаються на засіданні колегії МВС, нараді керівництва Міністерства або нараді Національної гвардії України, ЦОВВ. Для участі в засіданні колегії або нараді запрошується керівний склад об'єкту перевірки.

Керівник структурного підрозділу апарату Міністерства, яким організувалася та здійснювалася перевірка, за результатами опрацювання довідки про стан усунення недоліків доповідає посадовій особі, яка призначала перевірку, про повноту та якість ужитих заходів реагування й доцільність проведення контрольної перевірки.

Регулювання як напрям діяльності МВС – це забезпечення оперативності управління, ефективності функціонування системи в сучасних умовах при постійному зовнішньому та внутрішньому впливі на неї. Воно передбачає розробку та організацію виконання оперативних управлінських рішень, їх корегування, навчання працівників, державних службовців та особового складу діям у конкретних ситуаціях.

Регулювання є, по суті, організаторським напрямом діяльності МВС та його суб'єктів. Він полягає в організації оперативного управління, тобто в

налагодженні повсякденної праці підрозділів та працівників, у забезпеченні взаємодії структурних ланок, а також в навчанні та вихованні працівників, державних службовців системи МВС. Регулювання конкретизує управління, сприяє успішному вирішенню оперативно-службових завдань. Тому обсяг роботи щодо виконання цього напрямку діяльності МВС в сучасних умовах зростає у міру наближення до виконавського рівня системи. Повсякденне оперативне управління, яке здійснюється керівником, передбачає прийняття нових управлінських рішень та внесення змін у ті, що були прийняті раніше. Воно також передбачає розподіл завдань між підлеглими, розстановку особового складу за конкретними видами діяльності, навчання працівників прийомам та методам виконання завдань, надання їм допомоги, організацію злагодженої праці структурних ланок апарату МВС та системи МВС з урахуванням їх компетенції та можливостей. Значна роль керівника в справі повсякденного виховання підлеглих полягає у формуванні найбільш сприятливого морально-психологічного клімату в колективі. Турбота про підлеглих, їхній відпочинок, побут, підвищення кваліфікації є і громадським обов'язком керівника, і складовою частиною його службової регулюючої діяльності.

Слід зазначити, що *соціально-психологічний* напрям діяльності МВС у сучасних умовах – це сукупність специфічних способів впливу на особистість працівника, державного службовця, поліцейського та військовослужбовця, особистості відносин і зв'язків, що виникають у робочому колективі, а також на соціальні процеси, що протікають у ньому. Вони реалізуються у двох основних групах: способи формування сприятливого морально-психологічного клімату в колективі і методи, засновані на урахуванні індивідуальних здібностей і захоплень, особистих досягнень кожного працівника [7, с. 366]. Отже, якщо розглядати вплив адміністративно-правових норм на діяльність МВС, на соціально-психологічні методи управління системи МВС, то в цій сфері спостерігається високий рівень відповідальності між правовими нормами і методами, які застосовуються.

Серед основних напрямів діяльності МВС України залишається *фінансово-обліковий*, який забезпечує фінансування, планування праці й заробітної плати, бухгалтерський облік і звітність, контрольно-ревізійну роботу, експертизу проектів і кошторисів, пенсійне забезпечення, тобто забезпечення матеріальними ресурсами системи МВС України. Однією із особливостей організації напрямку фінансово-облікової діяльності є поєднання нею фінансових та бухгалтерських операцій.

Слід зазначити, що МВС України розробляє проекти наказів, розпоряджень, планів, штатів та інших документів, пов'язаних із витратами коштів, які погоджуються в керівників Департаменту фінансово-облікової політики МВС України (далі – ДФОП). Крім цього, МВС забезпечує фінансовими ресурсами оперативно-службову діяльність, а ДФОП контролює дотримання планово-фінансової дисципліни органами, закладами, установами і підприємствами, що належать до сфери управління МВС. *Отже, фінансово-обліковий напрям* діяльності МВС у сучасних умовах дозволяє здійснювати діяльність у межах фінансової системи держави у всіх її проявах та є формою участі в розподілі грошових коштів шляхом отримання фінансових ресурсів з метою наділення системи МВС фінансами та відповідними матеріально-технічними ресурсами.

Таким чином, ми дійшли *висновку*, що основні напрями в процесі діяльності МВС у сучасних умовах взаємопов'язані між собою й здійснюються одночасно. Ефективне виконання напрямів діяльності МВС значною мірою залежить від раціонального розподілу їх між виконавцями. Керівник має вміти найбільш доцільно розподілити між підлеглими працівниками апарату МВС, органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС, обов'язки й

повноваження, компетенцію, обсяги роботи, напрями роботи. Водночас сьогодні керівник має врахувати багато факторів, зокрема: *перший – кадровий*: брак досвіду, недостатньо підготовлених працівників, невисокі моральні якості частини працівників; *другий – організаційний*: відсутність у роботі системності, скоординованості, відставання її від динаміки злочинної діяльності; *третій – правовий*: неповнота і суперечливість законодавчої бази. Отже, основні причини наших невдач у протидії злочинності лежить в управлінській та правовій сфері. У сучасних умовах система МВС потребує вдосконалення напрямів діяльності як ніколи раніше, які необхідно прописувати і виконувати на науковій основі з урахуванням передового досвіду, а також імплементації нашого законодавства до правових норм і стандартів Європейського Союзу.

Сьогодні було б доцільно, *по-перше*, доповнити статтю 7 Закону України від 17.03.2011 № 3166-VI “Про центральні органи виконавчої влади” таким *напрямом* (функцією) *діяльності міністерства, як аналіз здійснення реалізації державної політики відповідно до сфери його діяльності*, покласти на міністерства, в тому числі МВС України – Міністра або його першого заступника, заступників, державного секретаря МВС, а також *зобов’язати оприлюднювати таку інформацію*. *По-друге*, необхідно *розробити і затвердити у МВС України Положення про аналітичну діяльність у системі МВС*, у якому, зокрема, передбачити види аналітичних документів, вимоги щодо їх змісту, підготовки, затвердження та оприлюднення, а також вимоги до працівників і державних службовців, які здійснюють таку діяльність, у тому числі зі стажем практичної роботи не менше ніж п’ять років у аналітичних підрозділах органів, закладів та установ системи МВС України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2002. – 1440 с.
2. Методика функціонального обстеження МВС України, його органів, підрозділів та організацій : методика / Т.О. Проценко, І.П. Голосніченко, О.Г. Циганов, П.П. Кульчицький, І.В. Бойко / за заг. ред. І.П. Голосніченка. – К. : ДНДІ МВС України, 2009. – 36 с.
3. *Бандурка О.М.* Управління в органах внутрішніх справ України : підручник / О.М. Бандурка. – Харків: Ун-т внутр. справ, 1998. – 480 с.
4. *Плішкін В.М.* Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник / В.М. Плішкін ; за ред. канд. юрид. наук Ю.Ф. Кравченка. – К. : Національна академія внутрішніх справ України, 1999. – 702 с.
5. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 38. – Ст. 385.
6. *Медицький І.Б.* Деякі підходи до розуміння причин і умов злочинності / І.Б. Медицький // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. – 2002. – Вип. IX. – С. 129–133.
7. *Шопіна І.М.* Адміністративно-правове регулювання управління органами внутрішніх справ України : монографія / І.М. Шопіна. – К. : “МП Леся”, 2011. – 426 с.

Отримано 01.02.2017